

Qui ha de pagar la transició ecològica?

Un debat de taula redona sobre si el principi 'qui contamina paga' és just i eficaç, o si el repartiment del cost de la transició ecològica ha de ser més ampli i progressiu.

1. Guia del professor (moció, cronograma i argumentari)
2. Full d'avaluació
3. Targetes de postura (retallables)
4. Fitxa de preparació de l'alumne (fotocopiar)

Qui ha de pagar la transició ecològica?

El cost de la transició ecològica ha de recaure sobretot sobre qui més contamina.

FORMAT

mesa-redonda

DURADA

50-55 min

AGRUPAMENT

Dos grups + moderació

Objectius

- Aplicar el principi 'qui contamina paga' i els seus límits en el context de la transició ecològica.
- Distingir entre eficiència i equitat en el disseny de polítiques fiscals mediambientals.
- Avaluar qui assumix els costos reals dels impostos al carboni i les regulacions ambientals.

Conceptes clau: externalitats · fiscalitat ambiental · sector públic · sostenibilitat · equitat distributiva

Encaix curricular

- **Eco 1BACH · U6** — Fallades de mercat — externalitats negatives, impostos pigouvians i límits del mercat; nucli teòric del debat.
- **Eco 1BACH · U11** — Polítiques econòmiques: fiscal i monetària — el paper del sector públic en la correcció de fallades de mercat via impostos i despesa.
- **EEAE · U3** — Economia connectada: ètica, sostenibilitat i ODS — marc d'economia responsable i els compromisos climàtics com a context del debat.

Competències clau: CCL · CPSAA · CC

De què va

La transició ecològica té un cost real: renovar habitatges, electrificar el transport, tancar plantes contaminants, reconvertir sectors. La gran pregunta és qui ho paga. El principi clàssic diu “qui contamina paga”: si una empresa o una persona emet CO₂, ha d'assumir el cost d'esta contaminació. Però en la pràctica, els impostos sobre l'energia i els combustibles encarixen els preus que paga tot el món — i qui més patix este encariment és qui menys guanya. És el principi correcte però mal aplicat? O cal repensar qui assumix l'esforç?

Este debat enfronta els qui defenen carregar el cost sobre els majors contaminadors amb els qui adverteixen que això, sense matisos, acaba sent regressiu.

Argumentario

QUI CONTAMINA PAGA

- **És el principi més eficient des de l'economia ambiental.** Fer que l'agent contaminant assumisca el cost real de les seues emissions corregix la fallada de mercat, reduïx l'incentiu a contaminar i finança la transició amb recursos de qui l'ha generada.

- **Les grans empreses industrials són responsables de la major part de les emissions.** Concentrar l'esforç fiscal en els sectors amb major petjada de carboni —indústria pesada, aviació, energia fòssil— és més eficaç que diluir-lo entre milions de consumidors individuals.
- **El mercat de carboni ha demostrat que el senyal de preu funciona.** El sistema europeu de comerç d'emissions ha reduït les emissions del sector industrial; ampliar i endurir este mecanisme és el camí, no suavitzar-lo.
- **Els fons recaptats poden redistribuir-se.** Un impost al carboni recaptat dels grans emissors pot tornar part del recaptat a les rendes baixes via dividend climàtic, combinant eficiència i equitat.

REPARTIMENT JUST I ACOMPANYAMENT

- **En la pràctica, els costos energètics recauen sobre les rendes baixes.** L'encariment del gas, la gasolina o l'electricitat afecta proporcionalment més qui dedica més de la seua renda a energia; sense compensació, la política climàtica és regressiva.
- **No tota la contaminació individual és un luxe evitable.** Per a moltes famílies, calfar la casa o anar al treball en cotxe són necessitats, no caprichos; gravar eixes emissions sense oferir alternatives accessibles és traslladar el cost a qui menys pot.
- **Les empreses traslladen l'impost al preu final.** Quan es grava la producció contaminant, una part del cost acaba en el preu de béns i servicis bàsics; identificar qui paga “realment” requereix analitzar la incidència fiscal, no només qui ingressa l'impost.
- **La transició exigeix inversió pública massiva, no només taxes.** Subsidis a l'aïllament d'habitatges, transport públic accessible i reconversió de llocs de treball en sectors fòssils són instruments imprescindibles que no poden finançar-se només amb impostos al carboni i requereixen un esforç fiscal més ampli.

Com es desenvolupa

- Preparació en grups** 12 min
Cada grup rep la seua postura i prepara 3-4 arguments; anticipa els del rival.
- Ronda d'obertura** 8 min
Un portaveu per grup exposa la posició (4 min cada un), sense interrupcions.
- Taula redona — primera volta** 10 min
Torns d'1-2 min per grup per a refutar o matisar el rival.
- Taula redona — segona volta** 8 min
Preguntes creuades: cada grup llança una pregunta a l'altre i respon la que rep.
- Torn del públic** 6 min
L'alumnat no assignat pot intervindre amb preguntes o arguments.
- Debrief** 10 min

El profe presenta el concepte d'incidència fiscal, el dividend climàtic com a solució intermèdia, i exemples de polítiques reals que han intentat conciliar eficiència i equitat.

Qui ha de pagar la transició ecològica?

Grup / alumne: _____ Data: _____

CRITERI	1 INICI	2 EN PROCÉS	3 BÉ	4 EXCEL · LENT
Qualitat dels arguments Els arguments són pertinents, clars i connecten amb conceptes econòmics sobre fiscalitat i sostenibilitat. CC	☐	☐	☐	☐
Ús d'evidència Recolza les afirmacions amb exemples, comparatives de polítiques reals o raonaments sobre incidència fiscal. CPSAA	☐	☐	☐	☐
Capacitat de refutació Respon als arguments de l'altre grup en compte de repetir els propis. CC	☐	☐	☐	☐
Expressió oral i torns S'expressa amb claredat, respecta els temps i el torn de paraula. CCL	☐	☐	☐	☐

Observacions:

Repartiment de postures

El cost de la transició ecològica ha de recaure sobretot sobre qui més contamina.

DEFENSEU ESTA POSTURA

Qui contamina paga

Carregar el cost sobre els agents que més emissions generen és el principi més eficient i just: internalitza externalitats i finança la transició amb recursos proporcionals a la responsabilitat.

✕ retalla per aquí

DEFENSEU ESTA POSTURA

Repartiment just i acompanyament

El principi és correcte en teoria, però en la pràctica els costos recauen sobre les rendes baixes via preus energètics; la transició exigix repartir l'esforç i acompanyar-lo amb ajudes.

✕ retalla per aquí

EQUIP DE MODERACIÓ

Moderació i observació

Doneu i lleueu torns, controleu els temps de cada fase i anoteu quins arguments queden sense resposta. No defenseu cap postura: la vostra tasca és que el debat siga net i ordenat.

✕ retalla per aquí

Preparo la meua postura

Moció: *El cost de la transició ecològica ha de recaure sobretot sobre qui més contamina.*

La meua postura _____

Els meus 3 arguments (amb una evidència o exemple concret en cadascun):

1. Argument _____

Evidència _____

2. Argument _____

Evidència _____

3. Argument _____

Evidència _____

Una pregunta que li faré al grup rival:

Un argument de l'altre grup que hauré de refutar:

Notes durant el debat:

